

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ В.С. Мошинський
« ____ » _____ 2014 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про електронний архів (інституційний репозиторій)
Національного університету водного господарства
та природокористування

1. Загальні положення та терміни

1.1. Положення про електронний архів (інституційний репозиторій) Національного університету водного господарства та природокористування (далі - Репозитарій) визначає основні поняття, склад, призначення та завдання і регламентує основні засади організації та управління електронним репозиторієм університету.

1.2. Основні терміни:

• **Автор** - фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір і якій належать немайнові і майнові права інтелектуальної власності на нього відповідно до чинного законодавства України.

• **Твори** – результати інтелектуальної, творчої діяльності авторів у вигляді сукупності ідей, думок, міркувань, образів, наукових положень, оцінок, висновків, пропозицій тощо, які знайшли своє відображення в певній об'єктивній формі, придатній для сприйняття іншими та її відтворення, зокрема: літературні письмові твори у формі книг, брошур, статей, конспектів лекцій, аналітичних оглядів, звітів, презентацій тощо; усні твори, записані на електронні носії (лекції, виступи, промови); компіляції даних (бази даних); музичні твори з текстом і без тексту; хореографічні твори; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи; збірники творів; тексти перекладів, інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Твори можуть бути створені за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків.

• **Репозиторій (електронний архів)** - це цифрова база даних (колекція), у якій збираються, систематизуються і зберігаються інтелектуальні творчі продукти університетських спільнот у цифровому вигляді та мережевий сервіс з управління та розповсюдження таких продуктів. До університетських спільнот належать працівники, науковці, докторанти, аспіранти і студенти, які можуть бути представлені одноосібно або колективно.

• **Відкритий доступ (ВД)** - розміщення у мережі Інтернет матеріалів, доступ до яких дозволений правовласниками. Технічне здійснення доступу всім охочим надається у будь-який час і без обмежень.

• **Договір приєднання** - договір, умови якого встановлені університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст. 634 Цивільного кодексу України).

- **Інтелектуальні права** на твір включають особисті немайнові та майнові права.

- **Особисті немайнові права** автора включають право на визнання людини творцем (автором); право перешкоджати будь-якому посяганням, здатному завдати шкоди честі, гідності чи діловій репутації автора; право вимагати чи забороняти зазначення свого імені (право на ім'я), право обирати псевдонім та право на недоторканність твору.

- **Майнові права на твір** – це права, через які реалізуються матеріально-фінансові інтереси автора. Майновими правами автора є: право на використання твору; виключне право дозволяти використання твору; право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання. Майнове право на твір належить його авторові, якщо інше не встановлено договором чи законом. Може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам). Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

- **Службові твори** – це твори, що створюються авторами у порядку виконання ними своїх службових обов'язків та за наявності між автором та іншою юридичною чи фізичною особою трудових відносин, які регулюються нормами трудового права. Майнові права на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належить працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

1.3. Репозиторій Національного університету водного господарства та природокористування (далі IR NUWM) - це електронний архів (інституційний репозиторій), що накопичує документи наукового, освітнього та методичного призначення, створені працівниками будь-якого структурного підрозділу Національного університету водного господарства та природокористування, докторантами, аспірантами чи студентами університету, а також надає до них постійний безкоштовний повнотекстовий доступ через мережу Інтернет. Репозиторій Національного університету водного господарства та природокористування є частиною загальної електронної бази даних (колекції) Наукової бібліотеки.

1.4. Назва репозиторію **IR NUWM** є скороченням повної назви електронного Інституційного Репозиторію Національного університету водного господарства та природокористування англійською мовою (Institutional Repository National University Water Management). Адреса репозиторію в Інтернеті: <http://ep3.nuwm.r.v.ua>

1.5. Репозиторій формується та функціонує відповідно до таких документів:

- Цивільний кодекс України (№ 435 – IV від 16.01.2003);
- Закон України "Про авторське право і суміжні права" (№ 3792-12 від 23.12.1993);
- Закон України "Про бібліотеки і бібліотечну справу" (№ 32/95-ВР від 27.01.1995);
- Закон України "Про Національну програму інформатизації" (№ 74/98-ВР від 04.02.1998);
- Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки" (№ 537-V від 09.01.2007);

- Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" (№ 851 від 22.05.2003);
- Закон України "Про захист інформації в автоматизованих системах" (№ 80/94-ВР від 05.07.1994);
- ДТСУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання";
- Положення про Наукову бібліотеку національного університету водного господарства та природокористування.

2. Призначення, мета та завдання, функції репозиторію:

2.1. Основне призначення IR NUWM - накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетських фондів, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, розповсюдження цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства.

2.2. Мета та завдання IR NUWM:

- Забезпечити місце і спосіб централізованого та довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів творів.
- Сприяти зростанню популярності університету шляхом представлення його наукової продукції у глобальній мережі. Збільшити цитування наукових публікацій працівників та осіб, які навчаються в Національному університеті водного господарства та природокористування шляхом забезпечення вільного доступу до них за допомогою мереж Інтернету.

- Створити надійну і доступну систему обліку публікацій наукових праць.

2.3. Репозиторій IR NUWM, орієнтований на науковців, викладачів, докторантів, аспірантів та студентів, виконує наступні функції:

- навчальну, що спрямована на сприяння навчальному процесу;
- наукову, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;
- довідково-інформаційну, що спрямована на задоволення інформаційних запитів з різних галузей знань;
- поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань та їх збереження;
- громадянську, що спрямована на поширення інформації про університет та його здобутки.

3. Управління репозиторієм

3.1. Загальне управління IR NUWM здійснює Координаційна рада з роботи над університетським репозиторієм, до якої входять проректор з науково-педагогічної, методичної та виховної роботи, директор Наукової бібліотеки, завідувач відділу технічних засобів навчання та навчальних комп'ютерних технологій університету, завідувач навчально-методичного відділу, завідувач відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки.

3.2. Наукова бібліотека університету виступає координатором і основним виконавцем створення репозиторію.

3.3. Технічну та програмну підтримку, працездатність програмних засобів забезпечує відділ технічних засобів навчання та навчальних комп'ютерних технологій університету та відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки.

3.4. За збереження електронних документів репозиторію відповідає відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки.

3.5. Усі суперечливі питання щодо включення або вилучення документів із репозиторію, коло осіб, які можуть розміщувати свої документи, перелік документів і порядок їх розміщення вирішує Координаційна рада.

3.6. За потребою до роботи з університетським репозиторієм долучаються працівники будь-якого відділу Наукової бібліотеки, науково-дослідної частини університету, відділу технічних засобів навчання та навчальних комп'ютерних технологій університету, директори ННІ, завідувачі кафедр, завідувач музею, інші штатні та позаштатні працівники НУВГП та працівники інших установ і організацій на підставі укладених договорів.

4. Склад репозиторію

4.1. Університетський репозиторій IR NUWM є універсальним за змістом науковим зібранням. Структура університетського інституційного репозиторію складається із фондів навчально-наукових інститутів (ННІ) та науково-дослідницьких університетських установ у кореновому каталозі. Кожен фонд може мати колекції: «Наукові роботи», «Навчальні видання», «Наукові роботи студентів» та інші. Особливим є фонд, що включений до кореневого каталогу - «Alma Mater» - зібрання з історії університету (сучасні твори, електронні копії рідкісних видань з фондів Наукової бібліотеки, що стосуються історії університету, копії рукописів наукової спадщини видатних учених університету та інше). За необхідністю, рішенням Координаційної ради можуть створюватись інші фонди та колекції.

4.2. Тематичний склад визначається відповідно до наукового та навчального процесів університету. До репозиторію можуть бути залучені:

- статті, монографії, підручники, навчальні посібники, навчально-методична література, методичні матеріали, тематичні збірки, матеріали конференцій; (збірники наукових праць, вісники тощо), науково-технічні звіти, проектно-конструкторська документація, технологічна документація та інше.

- наукові публікації, підручники, навчальні посібники, авторами яких є працівники Національного університету водного господарства та природокористування, надруковані в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в репозиторії з боку видавництв;

- дисертації і автореферати дисертацій працівників, докторантів і аспірантів НУВГП та здобувачів інших організацій, які захистили дисертації у спеціалізованих вчених радах НУВГП (за їх згодою);

- інші матеріали наукового, освітнього або методичного, художнього, мистецького призначення за бажанням їх авторів, зокрема методичні вказівки, рекомендації, магістерські роботи і дипломні проекти, лекції, фотографічні твори, твори ужиткового мистецтва тощо на електронних носіях.

4.3. За видами електронних ресурсів репозиторій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа.

4.4. Хронологічні рамки для репозиторію не встановлюються.

4.5. За рівнем доступності документи в репозиторії можуть бути у відкритому доступі або за бажанням автора у авторизованому доступі.

5. Принципи створення і функціонування репозиторію

5.1. IR NUWM є веб-орієнтована, кумулятивна та постійна база даних (цифрових копій документів), що визначені однією установою - Університетом.

5.2. Репозиторій створюється за допомогою програмного забезпечення EPrints, що є пакетом вільного відкритого програмного забезпечення для побудови архівів відкритого доступу сумісних з протоколом ініціативи.

5.3. Репозиторій поповнюється документами шляхом самоархівування твору автором або шляхом передачі документу до Наукової бібліотеки НУВГП. Для отримання можливості самоархівування автори повинні зареєструватись та отримати відповідні права для роботи. Адміністратор репозиторію реєструє авторів, надаючи їм права депозитора.

5.4. Депозитором може бути як автор, так і уповноважені працівники Наукової бібліотеки або представники кафедр. За бажанням автора його роботу може розміщувати у репозиторії депозитор-бібліотекар. При цьому автор надає у бібліотеку електронну версію роботи в будь-якому форматі, і набір ключових слів трьома мовами: українською, російською та англійською.

5.5. Підтримуються всі файлові формати, в яких створені ресурси. Однак, рекомендуються для використання певні формати у кожному з видів:

Формати, що рекомендуються для застосування, при розміщенні матеріалів

Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe PDF, Microsoft Word	pdf, doc, docx
Презентація	Microsoft Powerpoint	ppt, pptx
Таблиці	Microsoft Excel	xls, xlsx
Зображення	JPEG, GIF	jpg, gif
Аудіо	WAV, MP3	wav, mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

5.6. Праці студентів розміщують у депозиторії за наявності рекомендації наукового керівника.

5.7. За прохання автора бібліотекар вилучає електронну публікацію з відкритого доступу або замінює на приховану форму повного тексту.

5.8. Якщо наукова чи науково-методична рада навчально-наукових інститутів визнає низький рівень праці, що представлена автором, Координаційна рада дає доручення адміністратору IR NUWM вилучити цей документ (твір).

5.9. Публікації, що передаються у репозиторій, забезпечуються заголовками, прізвищами авторів, анотацією (якщо вона є) мовою оригіналу та ключовими словами українською, російською та англійською мовами. (див. додаток).

5.10. З метою зменшення ризику несанкціонованого використання творів недобросовісними користувачами мережі Інтернет та захисту прав авторів, авторам пропонується здійснити, за бажанням, додаткові дії захисту творів, які оприлюднюються вперше: попередньо опублікувати твір в паперовому варіанті, засвідчити у нотаріуса (в юридичному відділі НУВГП) дату створення твору, відправити собі поштовим листом.

6. Авторський договір

6.1. Відкритий доступ не відмінює авторського права. Особисті немайнові права автора не відчужувані і зберігаються за ним незалежно від способу публікації. Виняткове право на твір Автор реалізує добровільно ухвалюючи рішення про розміщення своєї публікації в Інтернеті і підтверджуючи це в Авторському договорі в паперовому вигляді. (див. додаток).

6.2. Твір не може бути розміщений у IR NUWM, якщо він порушує чинне законодавство України, права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоди громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

6.3. При підписанні Авторського договору автор передає Університету на безоплатній основі невиняткові права на використання твору:

- на внесення твору у базу даних IR NUWM;
- на відтворення твору чи його частин у електронній формі, не змінюючи його змісту;
- на виготовлення електронних копій твору для постійного архівного зберігання;
- на використання твору без одержання прибутку та на виготовлення його копій для некомерційного розповсюдження;
- на надання електронних копій твору для відкритого доступу в мережі Інтернет.

6.4. В Авторському договорі автор підтверджує, що, розміщуючи роботу у IR NUWM, він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництва).

6.5. Авторським договором автор підтверджує, що на момент розміщення твору у IR NUWM лише йому належать виняткові майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

6.6. Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, які заявили свої права на твір, відшкодовує університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

6.7. У випадку, коли твір написано у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору, розміщуючи такий твір в IR NUWM.

6.8. Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

6.9. Авторський договір може бути розірвано на вимогу автора, якщо він позбавлений майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору у репозиторії відкритого доступу, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. Тоді він сам або за допомогою адміністратора вилучає роботу з репозиторію.

Схвалено науково-методичною радою НУВГП
Протокол № 7 від 21 травня 2014 р.

Голова
науково-методичної ради

О.А. Лагоднюк